

NBP

Narodowy Bank Polski

Monety kolekcjonerskie

**Skarby
Stanisława Augusta**

**Henryk Walezy
(1573–1575)**

Skarby Stanisława Augusta

Wyjątkowa seria złotych i srebrnych monet kolekcjonerskich o nominałach 500 zł i 50 zł – „Skarby Stanisława Augusta” – odwzorowuje słynną osiemnastowieczną serię medalierską z wizerunkami królów Polski wykonaną na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Królewskie medale powstawały w mennicy warszawskiej w latach 1791–1797/1798. Ich twórcami byli dwaj wybitni medalierzy Jan Filip Holzhaeuser i Jan Jakub Reichel. Medale były wzorowane na portretach namalowanych w latach 1768–1771 przez Marcella Bacciarellego do Pokoju Marmurowego w Zamku Królewskim w Warszawie. Monety emitowane przez Narodowy Bank Polski są wiernymi replikami medali, zachowują średnicę i wysokość reliefu oryginałów. Dotyczy to portretów królewskich prezentowanych na rewersach monet. Odwrotne strony medali z życiorysami królów, umieszczone na awersach monet, zostały pomniejszone, ponieważ towarzyszy im otok z nazwą państwa, godłem Rzeczypospolitej, nominałem oraz rokiem emisji. Życiorysy monarchów, jak również napisy na awersach medali towarzyszące portretom władców, zredagowane są po łacinie. Ostatecznej redakcji tych tekstów dokonał zapewne sam król Stanisław August. Imiona monarchów w języku polskim umieszczone zostały na boku monet; tamże znajduje się nazwa serii „Skarby Stanisława Augusta”.

Poczet królów polskich wykonany na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego składał się z wizerunków 23 monarchów. Był tu o jeden portret królewski więcej niż na obrazach Bacciarellego, którego cykl obejmuje 22 obrazy. Dodatkowy portret Stanisława Leszczyńskiego, umieszczony na medalu, powstał najprawdopodobniej na podstawie obrazu Jana Bogumiła Plerscha. Obie serie, malarska i medalierska, zaczynają się od Bolesława Chrobrego, a kończą wizerunkiem Augusta III Sasa. W Pokoju Marmurowym od XVIII wieku naczelne miejsce zajmuje jednak kilkakrotnie większy od pozostałych królewskich portretów wizerunek Stanisława Augusta w pełnej postaci, w stroju koronacyjnym. Zapewne więc i serię medalierską zamykać miał medal z wizerunkiem aktualnie panującego monarchy. Abdykacja, emigracja i rychła śmierć króla w początku 1798 r. uniemożliwiły realizację tego zamierzenia.

Seria monet „Skarby Stanisława Augusta” obejmuje 24 wizerunki monarchów – 23 z oryginalnej serii królewskiej oraz portret Stanisława Augusta, odtworzony według medali z epoki. Tak jak w XVIII wieku medale, monety będą bite w złocie i w srebrze.

Tomasz Bylicki
starszy kustosz
Muzeum Historyczne m. st. Warszawy

Henryka II króla francuskiego syn trzeci, obrany Roku Pańskiego 1573, koronowany Roku Pańskiego 1574 dnia 21 lutego, za ledwie po pięciu miesiącach pobytu w Polsce, odjechał do Francji, aby objąć owo królestwo, osierocone wraz ze śmiercią brata – Karola IX. Zamordowany Roku Pańskiego 1589, w wieku lat 38, dnia 2 sierpnia.

Henryk Walezy (1573–1575)

Czternasta moneta serii przedstawia Henryka Walezego, urodzonego w 1551 r. syna króla Francji Henryka II i Katarzyny Medycejskiej, ostatniego z dynastii Walezjuszów. Był on pierwszym elekcyjnym królem Polski. Obrany w maju 1573 r. po bezpotomnej śmierci ostatniego z Jagiellonów – Zygmunta II Augusta, do Polski przybył w końcu stycznia 1574 r. Jego koronacja odbyła się 21 lutego w katedrze wawelskiej. Na wieść o śmierci króla Francji, swego brata Karola IX, nocą z 18 na 19 czerwca 1574 r. opuścił Polskę. W 1575 r. w Reims został koronowany na króla Francji jako Henryk III.

Na rewersie monety widnieje przeniesione z medalu popiersie króla (według obrazu pędzla Marcella Bacciarellego) profilem w prawo, w aksamitnym kapeluszu ze strusimi piórami i przypiętą nad czołem broszą, z podkreślonymi wąsikami i małą bródką, z kolczykiem w prawym uchu; w ozdobnym francuskim kaftanie z wykładanym koronkowym kołnierzem, w płaszczu i z Orderem Świętego Michała na wstędze.

Na awersie monety czytamy nieznacznie skrócony tekst z rewersu medalu (w tłumaczeniu): *Henryka II króla francuskiego syn trzeci, obrany Roku Pańskiego 1573, koronowany Roku Pańskiego 1574 dnia 21 lutego, za ledwie po pięciu miesiącach pobytu w Polsce, odjechał do Francji, aby objąć owo królestwo, osierocone wraz ze śmiercią brata – Karola IX. Zamordowany Roku Pańskiego 1589, w wieku lat 38, dnia 2 sierpnia.*

Henryk Walezy wygrał – pomimo silnych konkurentów – pierwszą polską elekcję, nie wykazując jednak zainteresowania ustrojem i polityką Rzeczypospolitej. Zaprzysiągł akty prawne opracowane przez sejm elekcyjny. Były to tzw. artykuły henrykowskie, regulujące sposób sprawowania władzy (w tym gwarantujące zasadnicze prawa szlacheckie), postanowienia konfederacji warszawskiej zapewniającej tolerancję religijną, a także *pacta conventa* – osobiste zobowiązania władcy dotyczące polityki, gospodarki i kultury. Był powszechnie krytykowany za rozrzutność i rozwiązy tryb życia; nie dopełnił też obietnicy małżeństwa z infantką, Anną Jagiellonką, siostrą Zygmunta II Augusta. W rok po jego ucieczce z Polski, w czerwcu 1575 r. ogłoszono w Polsce bezkrólewie, a na jego następcę szlachta wybrała Annę Jagiellonkę. Mimo to Henryk III do końca życia używał tytułów króla Francji i Polski. Zginął zasztyletowany w trakcie waśni religijnych w 1589 r.; jego grób znajduje się w paryskiej bazylice Saint-Denis.

Marta Męcłewska

Monety kolekcjonerskie Henryk Walezy

Nominał 500 zł

metal: Au 999,9/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * HENRYK WALEZY *

nakład: do 600 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 12 lipca 2018 r.

Nominał 50 zł

metal: Ag 999/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * HENRYK WALEZY *

nakład: do 5500 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 12 lipca 2018 r.

Bolesław Chrobry
(992–1025)
Emisja: 12 III 2013 r.

Władysław Jagiełło
(1386–1434)
Emisja: 3 III 2015 r.

Wacław II Czeski
(1291–1305)
Emisja: 22 V 2013 r.

Władysław Warneńczyk
(1434–1444)
Emisja: 15 IX 2015 r.

Władysław Łokietek
(1320–1333)
Emisja: 13 IX 2013 r.

Kazimierz Jagiellończyk
(1447–1492)
Emisja: 3 XII 2015 r.

Kazimierz Wielki
(1333–1370)
Emisja: 3 III 2014 r.

Jan Olbracht
(1492–1501)
Emisja: 14 VI 2016 r.

Ludwik Węgierski
(1370–1382)
Emisja: 10 IX 2014 r.

Aleksander Jagiellończyk
(1501–1506)
Emisja: 7 XII 2016 r.

Jadwiga Andegaweńska
(1384–1399)
Emisja: 4 XII 2014 r.

Zygmunt I Stary
(1506–1548)
Emisja: 12 VII 2017 r.

Zygmunt August
(1548–1572)
Emisja: 7 XII 2017

Michał Korybut Wiśniowiecki
(1669–1673)

Henryk Walezy
(1573–1575)
Emisja: 12 VII 2018

Jan III Sobieski
(1674–1696)

Stefan Batory
(1576–1586)

August II Mocny
(1697–1706, 1709–1733)

Zygmunt III Waza
(1587–1632)

Stanisław Leszczyński
(1705–1709, 1733–1736)

Władysław IV Waza
(1632–1648)

August III Sas
(1733–1763)

Jan Kazimierz Waza
(1648–1668)

Stanisław August Poniatowski
(1764–1795)

Projekt monety w przygotowaniu

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję do upamiętnienia ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Zapraszamy do zapoznania się z planem emisji na stronie internetowej: www.nbp.pl/monety. Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w oddziałach okręgowych NBP oraz przez sklep internetowy NBP.

Na Państwa dodatkowe pytania odpowiedzą nasi konsultanci pod numerami: 22 185 45 96 oraz 22 185 13 03.

Następna moneta z serii „Skarby Stanisława Augusta” – Stefan Batory.

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i Ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat, ani nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki dla działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych.

Więcej o NBP: www.nbp.pl

Narodowy Bank Polski

Dbamy o wartość pieniądza